

Format voor het stellen van vragen Nota van Inlichtingen

	Nota van Inlichtingen
Aanbestedende dienst:	IUC Belastingdienst
Aanbesteding:	KPI Public Certificaten
Referentienummer:	IUC23-023
E-mail:	TenderNed

	Gegevens Inschrijver
Bedrijfsnaam:	
Contactpersoon:	
E-mail:	
Telefoon:	
Datum:	

Nr.	Document / Bijlage	Pagina	Paragraaf / Eis	Vragen / Opmerkingen	Antwoord
1	IUC23-023 BIJLAGE IXb - Beantwoording Wens 5 tot en met 15		1 Wens 5	Wens 5 lijkt te ontbreken. Klopt dit?	Dank voor uw opmerkzaamheid. Dat is inderdaad correct. Een gewijzigde Bijlage hiervan (naam: IUC23-023 BIJLAGE IXb - Beantwoording Wens 5 tot en met 14 II) is bijgesloten.

2	IUC23-023_Bijlage 2 - Concept Overeenkomst	7	Artikel 12	DigiCert wordt gecontroleerd door verschillende derde partijen, staat onder voortdurend toezicht en is onderworpen aan verdere regelgeving en audits door overheidsinstanties. Wij zijn een geaccrediteerde certificeringsinstantie en de bedoeling van het accreditatieregime is om automatisch bewijskracht aan transacties toe te kennen zonder dat er aanvullende auditprocedures nodig zijn om de naleving van de regelgeving te bevestigen. DigiCert heeft al te maken met uitgebreid toezicht en stelt de rapporten van dit toezicht beschikbaar aan onze klanten. We kunnen daarom niet akkoord gaan met aanvullende discretionaire klantaudits. DigiCert ondergaat jaarlijks een WebTrust-audit, waarvan u de resultaten hier kunt vinden: https://www.digicert.com/webtrust-audits/. Een SOC2 rapport kan op verzoek gedeeld worden als er een NDA is tussen DigiCert en de Belastingdienst. De BIO beschrijft aan welke controls uit de NEN-ISO/IEC 27001:2017 en NEN-ISO/IEC 27002:2017 moet worden voldaan. Als PKI-overheid, eIDAS, CA/Browser Forum gecertificeerde organisatie, hebben wij Webtrust en ETSI certificatie. BIO is een ingekorte versie van ISO 27001/2, terwijl ETSI/Webtrust een heel stuk verder gaan dan ISO 27001/2. Wij kunnen helaas geen externe security audits toestaan. Kan dit artikel weggelaten worden? Zoniet, kunt u aangeven waarom niet?	Hier kan niet mee worden ingestemd. Dergelijke Audits kunnen meerdere aspecten behelzen, zoals ook is opgenomen in artikel 12 van de Overeenkomst. Gelukkig is het uitvoeren van een Audit zoals opgenomen in dit artikel in de praktijk zelden nodig. Echter, de Aanbestedende dienst wenst een dergelijke Audit in voorkomend geval wel te kunnen initiëren. Het is op voorhand niet aan te geven welk specifieke deel van de dienstverlening het betreft. Wel dient een Audit (vanzelfsprekend) verband te houden met de uitvoering van deze Overeenkomst en de daaraan ten grondslag liggende aanbesteding. In het artikel zijn naar onze mening voldoende waarborgen opgenomen ter bescherming van de belangen van de Wederpartij en om met elkaar in contact te komen over de aard en omvang van de Audit. Daar waar alternatieve onderzoeken/rapportages beschikbaar zijn, zal Opdrachtgever niet snel overgaan tot het instellen van een eigen onderzoek. Het artikel blijft ongewijzigd.
---	--	---	------------	--	---

3	IUC23-023_BIJLAGE A - Specificatie van de opdracht	8	UE 17.	DigiCert wordt gecontroleerd door verschillende derde partijen, staat onder voortdurend toezicht en is onderworpen aan verdere regelgeving en audits door overheidsinstanties. Wij zijn een geaccrediteerde certificeringsinstantie en de bedoeling van het accreditatieregime is om automatisch bewijskracht aan transacties toe te kennen zonder dat er aanvullende auditprocedures nodig zijn om de naleving van de regelgeving te bevestigen. DigiCert heeft al te maken met uitgebreid toezicht en stelt de rapporten van dit toezicht beschikbaar aan onze klanten. We kunnen daarom niet akkoord gaan met aanvullende discretionaire klantaudits. DigiCert ondergaat jaarlijks een WebTrust-audit, waarvan u de resultaten hier kunt vinden: https://www.digicert.com/webtrust-audits/. Een SOC2 rapport kan op verzoek gedeeld worden als er een NDA is tussen DigiCert en de Belastingdienst. De BIO beschrijft aan welke controls uit de NEN-ISO/IEC 27001:2017 en NEN-ISO/IEC 27002:2017 moet worden voldaan. Als PKI-overheid, eIDAS, CA/Browser Forum gecertificeerde organisatie, hebben wij Webtrust en ETSI certificatie. BIO is een ingekorte versie van ISO 27001/2, terwijl ETSI/Webtrust een heel stuk verder gaan dan ISO 27001/2. Kan deze eis weggelaten worden? Zoniet, kunt u aangeven waarom niet?	Zie antwoord NVI vraag 2
4	IUC23-023_BIJLAGE A - Specificatie van de opdracht	8	UE 20.	We zijn volgens de AVG-richtlijnen verplicht om de betrokken partijen binnen 72 uur op de hoogte te stellen als hun gegevens zijn aangetast. Kan deze wens aangepast worden naar de 72 uur zoals beschreven in AVG? Zoniet, kunt u aangeven waarom niet?	Nee, we gaan niet akkoord. In UE20 wordt geen tijdslimiet gesteld, alleen dat het mogelijk moet zijn 24/7 te kunnen melden. Opdrachtgever wil risico's in de continuïteit van de primaire processen van de Belastingdienst voorkomen, dan wel als deze optreden de gevolgen tot een minimum beperken.
5	IUC23-023_BIJLAGE A - Specificatie van de opdracht	21	UE 66.	CVSS beantwoordt de vraag: "Is dit gevaarlijk?", maar niet: "Is dit gevaarlijk voor mijn bedrijf?". Wij hanteren een responstijd van 72u om te bepalen of de Kwetsbaarheid inderdaad invloed heeft op ons platform. Kan deze eis aangepast worden naar 72u? Zoniet, kunt u aangeven waarom niet?	Nee dit wordt niet aangepast. Kwetsbaarheden kunnen ook worden misbruikt voor een acute aanval. Aanvullend, zie ook antwoord NVI vraag 4.

6	IUC23-023_BIJLAGE A - Specificatie van de opdracht	21	UE 67.	Wij hanteren de volgende richtlijnen: - Kritieke en hoge kwetsbaarheden worden binnen 72 uur gepatcht of er wordt een actieplan gemaakt - Gemiddelde kwetsbaarheden worden gepatcht of er wordt binnen 30 dagen een actieplan gemaakt - Laag kwetsbaarheden worden opgelost wanneer mogelijk met lage prio Dit vanwege de extreem hoge veiligheid die is ingebouwd in ons platform. Kwetsbaarheden worden vaak afgevangen door redundante, comparatieve veiligheidsmaatregelen. Kan de Belastingdienst akkoord gaan met bovenstaande Oplostijden? Zoniet, kunt u aangeven waarom niet?	Zie de antwoorden op de vragen 4 en 5.
7	IUC23-023_BIJLAGE A - Specificatie van de opdracht	26	UE 85.	https://cabforum.org/wp-content/uploads/CA-Browser-Forum-BR-1.8.4.pdf, issued by the CA/B-Forum on 23 April, 2022 Sec 5.5.2 zegt dat data SHALL be retained for a period of at least two (2) years from their record creation timestamp, or as long as they are required to be retained per Section 5.4.3, whichever is longer. [...] Note: While these Requirements set the minimum retention period, the CA MAY choose a greater value as more appropriate in order to be able to investigate possible security or other types of incidents that will require retrospection and examination of past records archived. Deze verplichte data retention is voor audit doeleinden en blijft in kracht ongeacht of de overeenkomst is verlopen of niet. Kan deze wens in goed overleg aangepast of geschrapt worden? Zoniet, kunt u aangeven waarom niet?	Deze Eis gaat over Retransitie (einde van de Overeenkomst) en over Gegevens van Opdrachtgever. Indien vigerende wet- en/of regelgeving van de overheid dan wel van de geëiste industriestandaarden zich tegen deze periode van maximaal 1 maand verzetten, dient de genoemde verwijdering binnen de in deze wet- en/of regelgeving genoemde periode te worden gerealiseerd.

8	IUC23-023_Bijlage 2 - Concept Overeenkomst	4	Artikel 2.5	https://cabforum.org/wp-content/uploads/CA-Browser-Forum-BR-1.8.4.pdf, issued by the CA/B-Forum on 23 April, 2022 Sec 2.2 zegt dat een certificaat autoriteit “shall publicly disclose its Certificate Policy and/or Certification Practice Statement [...] and shall publicly give effect to these Requirements and represent that it will adhere to the latest published version [...] by incorporating them by reference using a clause.” Kunnen wij na de gunning in goed overleg de nodige zaken toevoegen aan de overeenkomst zodat deze conform PKI industriestandaarden is? Zoniet, kunt u aangeven waarom niet?	Wij begrijpen uw vraag. Wij zullen na gunning met de Opdrachtnemer(s) in gesprek gaan hierover. Dit zou eventueel in artikel 11.2 aangepast kunnen worden.
9	IUC23-023_BIJLAGE A - Specificatie van de opdracht	9	UE 22.	Wij voeren periodieke Vulnerability scans uit op onze omgeving en platformen. Enige eventuele Kwetsbaarheden zullen wij steeds op onze kosten oplossen. Echter gaan wij niet in overleg met onze klanten over deze kwetsbaarheden. Wij kunnen wel een SOC2 rapport aanleveren op verzoek van de Opdrachtgever. Kan de laatste zin van deze eis verwijderd worden? Zoniet, kunt u aangeven waarom niet?	De Eis wordt niet aangepast. Ten eerste gaat het om Kwetsbaarheden ten aanzien van de Prestatie, dus niet over kwetsbaarheden in zijn algemeenheid bij Opdrachtnemer. Ten tweede wordt alle ruimte geboden voor overleg waar het gaat om Kwetsbaarheden ten aanzien van de Prestatie.
10	IUC23-023_BIJLAGE A - Specificatie van de opdracht	7	UE 16.	On-premise installatie van de mogelijkheid om publiek vertrouwde certificaten uit te geven, kunnen wij niet leveren. Dit vereist of installatie van Roots/ICAs bij jullie of connecties heel diep in onze infrastructuur. In realiteit gaan we dit nooit doen. On-premise installatie vereist ook heel hoge technische kennis en mankracht om alles werkende te houden. Een on-premise installatie van ons product krijgt ook geen SLA aangezien jullie verantwoordelijk zijn voor de uptime. Wie bieden een cloud native platform aan dat in Amsterdam draait en dat je optioneel via IP restrictie enkel kan aanroepen via jouw interne omgeving. Wij zorgen ervoor dat jouw platform optimaal blijft draaien. Kan deze wens geschrapt worden? Zoniet, kunt u aangeven waarom niet?	De Eis wordt aangepast en wordt: <i>De Opdrachtgever eist een Bestelportal. In deze Bestelportal kunnen medewerkers van Opdrachtgever onder andere hun bestellingen van de Prestatie plaatsen en beheren evenals de bestellingen zelf. De Opdrachtgever dient te ondersteunen bij de ingebruikname van het Bestelportaal ten behoeve van de Prestatie.</i>

11	Bijlage A	5	UE 1	Er wordt medewerking gevraagd voor calamiteitentests. Dit valt normaliter buiten de standaard dienstverlening. Kunnen de kosten voor medewerking aan een calamiteitstest worden opgenomen in bijlage VIII? Graag uw reactie. Opdrachtgever geeft tevens aan dat het een periodieke test betreft, kunt u aangeven wat u hiermee bedoeld? Elk jaar, elke 2 jaar? Graag verduidelijking.	Een calamiteitentest vindt in de regel niet vaker dan één keer per jaar plaats. Hier dient u kosteloos aan mee te werken.
12	Bijlage A	7	UE 16	Opdrachtnemer heeft een online aanvraagportal en er hoeft niets te worden geïnstalleerd. Voor toegang tot de aanvraagportal is wel een token met certificaat of mobiel persoonsgebonden certificaat nodig. Is dat afdoende voor deze eis?	Zie het antwoord op vraag 10.
13	Bijlage A	8	UE 18	Opdrachtnemer werkt samen met een CA buiten Nederland, maar binnen de EU. Organisatievalidatie vindt plaats in NL bij opdrachtnemer, de domeinvalidatie en verstrekking vanuit een ander EU land. Emailadressen van de opdrachtgever zijn hierdoor bekend bij deze Europese CA. Opdrachtnemer gaat ervan uit dat dit binnen de contexts van de uitvraag mogelijk is. E32:E33	Opdrachtnemer is de enige partij die kan beoordelen of de samenwerking en het delen van Gegevens (waarop kennelijk wordt bedoeld) binnen de Specificaties past. UE 18 is onverminderd van toepassing. In deze Eis is ook opgenomen dat u bij twijfel dit kunt voorleggen bij Opdrachtgever.
14	Bijlage A		UE 60	Ondersteuning op locatie mag niet worden uitgesloten. Welke locaties betreft dit, hoe vaak kan dit gebeuren en is hierbij fysieke aanwezigheid van een medewerker van opdrachtnemer noodzakelijk? Kunnen de kosten hiervoor worden opgenomen in de "Optionele Diensten" van Bijlage VIII?	Deze locatie betreft een tweetal locaties; twee locaties in Apeldoorn. Of er een medewerker van Inschrijver aanwezig dient te zijn geschiedt in overleg. Optionele kosten mogen opgenomen worden.
15	Bijlage IXa		1 W 1	Opdrachtgever benoemt hier typen middleware, die met name van belang zijn bij gebruik van hardware tokens zoals smartcards. Opdrachtnemer is van mening dat bij deze tender deze vraag overbodig is, is dat correct?	Nee, dat is niet correct. Mocht u andere manieren hebben om Certificaten aan te vragen en aanvullende software hoeft niet geïmplementeerd te worden dan kunt u "Nee" invullen.
16	Bijlage IXa		1 W 2 & 3	Onderaannemer die de certificaten verstrekt is actief lid van het CA/Browserforum. Is dit accoord?	Ja, mits wordt voldaan aan de voorwaarden voor inschakeling van onderaannemers zie hiervoor paragraaf 5.3 van het Beschrijvend document.

17	Bijlage IXa	2	W 4	Volgens opdrachtnemer is deze vraag voor het gevraagd type certificaten niet van toepassing.	De wens gaat over eventueel aan te leveren devices (zoals bijvoorbeeld Tokens). Als dit voor Opdrachtnemer niet van toepassing is kan geantwoord worden met "JA" en de toelichting dat voor de levering van Certificaten geen devices benodigd worden.
18	Bijlage IXb	6	W 13	Opdrachtgever beschrijft bij AATL hier dat de gebruikte HSM moet voldoen aan normering FIPS 140-3 L3. Dit is een zeer nieuwe FIPS certificerings waarbij alleen enkele typen HSM's nog in de certificeringsfase zijn. Op dit moment voldoet volgens opdrachtnemer FIPS 140-2 L3 nog prima en zijn er diverse HSM's die hier op dit moment aan voldoen. Is het voldoende als de HSM's op dit moment tegen FIPS 140-2 L3 zijn gecertificeerd?	Ja, hier is Fips 140-2 is voldoende. De tekst wordt dan: AATL <i>enabled</i> Certificaat voor ondertekenen PDF documenten conform PAdES zodat deze door Adobe Acrobat Reader kan worden gevalideerd. Randvoorwaarde is dat de private sleutel door middel van een FIPS 140-2 level 3 gecertificeerde HSM in Datacenter van Opdrachtgever kan worden beveiligd.
19	Bijlage 6	11	Artikel 8.6. Wederpartij zal in geval van een gestelde inbreuk op het intellectuele eigendomsrecht van een derde, op zijn kosten alle maatregelen treffen die kunnen bijdragen tot voorkoming van stagnatie van Opdrachtgevers bedrijfsvoering en tot beperking van door Opdrachtgever als gevolg daarvan te maken kosten en/of te lijden schade.	Inschrijver is van mening dat "alle maatregelen" te ruim is geformuleerd. Inschrijver stelt voor "alle maatregelen" te vervangen door "alle redelijk van hem te vergen maatregelen. Gaat aanbestedende dienst akkoord met deze suggestie? Indien het antwoord ontkennend is, ontvangt Inschrijver graag een toelichting	Wij zullen een kleine nuance aanbrengen in het artikel. Daar waar er nu staat "alle maatregelen", zal dit worden vervangen door "alle redelijke maatregelen".
20	Bijlage 6	13	ARBIT 2022, Artikel 12.7. Wederpartij garandeert dat hij de Prestatie tot 5 jaar na datum van Acceptatie kan onderhouden, waarvan tenminste 3 jaar op de in de Bijzondere bepalingen Onderhoud bepaalde wijze.	Inschrijver in beginsel akkoord, maar wenst mogelijkheid om hiervan af te wijken als bij het aangaan van een Raamovereenkomst het reeds duidelijk is dat dit voor de betreffende Prestaties niet mogelijk is. Gaat aanbestedende dienst akkoord met deze suggestie? Indien het antwoord ontkennend is, ontvangt Inschrijver graag een toelichting.	Aanbestedende dienst gaat akkoord, mits dit wel van toepassing is op de looptijd van de betreffende Prestatie. Bijvoorbeeld: Mocht de looptijd van de Prestatie wijzigen naar een looptijd van 1 naar 2 jaar dan dient onderhoud dus 2 jaar gegarandeerd te worden.

21	Bijlage 6	14	ARBIT 2022, Artikel 15. Betaling en controle 15.3. Opdrachtgever kan een door Wederpartij toegezonden factuur door een door hem aan te wijzen accountant als bedoeld in artikel 2:393 lid 1 Burgerlijk Wetboek op inhoudelijke juistheid laten controleren. Wederpartij verleent deze accountant inzage in boeken en bescheiden en verstrekt hem alle gegevens en informatie die hij verlangt. De controle is vertrouwelijk en strekt zich niet verder uit dan voor het verifiëren van de factuur is vereist. De accountant brengt zijn rapportage met bekwame spoed aan beide partijen uit. De kosten van het accountantsonderzoek komen voor rekening van Opdrachtgever, tenzij uit het onderzoek van de accountant blijkt dat de factuur niet juist of onvolledig is, in welk geval de kosten van het accountantsonderzoek voor rekening van Wederpartij komen	Inschrijver kan, als beursgenoteerde onderneming, onder de navolgende voorwaarden akkoord gaan. Inschrijver is bereid een accountant informatie te geven die nodig is om de juistheid van de factuur te verifiëren. Inschrijver is niet bereid om een accountant alle gegevens en informatie te verstrekken die hij verlangt. Verder wenst Inschrijver dit onderzoek te beperken tot maximaal twee keer per jaar. De accountant valt onder de geheimhoudingsverplichting van artikel 17. Gaat aanbestedende dienst akkoord met deze suggestie? Indien het antwoord ontkennend is, ontvangt Inschrijver graag een toelichting.	Daar waar mogelijk zal er altijd rekening worden gehouden met de belangen van de Partijen. Het betreft hier alleen de controle van de onderhavige factuur (en wat daarvoor nodig is). En vanzelfsprekend valt deze partij onder de geheimhoudingsverplichting. Een beperking in een aantal maal per jaar is niet effectief en op voorhand ook niet in te schatten. Er zal zeer terughoudend worden omgegaan met het toepassen van dit artikel.
22	Bijlage 6	18	ARBIT 2022, Artikel 26. Aansprakelijkheid 26.2. De in artikel 26.1 bedoelde aansprakelijkheid voor persoons- en zaakschade en daaruit voortvloeiende schade, is beperkt tot een bedrag van EURO 1.250.000,- per aanspraak. Samenhangende aanspraken worden daarbij aangemerkt als één aanspraak. 26.3. De in artikel 26.1 bedoelde aansprakelijkheid voor schade anders dan die bedoeld in artikel 26.2 is beperkt tot een bedrag van ten hoogste 4 maal de hoogte van de Vergoeding per aanspraak. Samenhangende aanspraken worden daarbij aangemerkt als één aanspraak.	Inschrijver kan, door de reikwijdte, niet akkoord gaan met het voorgestelde artikel aangaande aansprakelijkheid. Inschrijver wenst een bepaling m.b.t. de aansprakelijkheid op te nemen waarbij de totale cumulatieve aansprakelijkheid beperkt is tot uitsluitend directe schade met een bepaald bedrag per gebeurtenis tot een maximum bedrag per jaar. Gevolg- en/of indirecte schade dient volledig te worden uitgesloten. Vrijwaring tegen aanspraken van derden impliceert ook een onbeperkte aansprakelijkheid en dit is onacceptabel voor Inschrijver en bovendien ook niet gebruikelijk in de branche. Inschrijver stelt voor een nadere beperking/uitsluiting van aansprakelijkheid op te nemen waarmee de risico's op een aanvaardbaar niveau verdeeld worden.	Wij zijn bereid om een aantal van de door u aangehaalde aspecten te verwerken in de overeenkomst. Aan artikel 26.2 zal worden toegevoegd: "En met een maximum van € 2.500.000 per jaar." Aan artikel 26.3 zal worden toegevoegd: "En met een maximum van € 2.500.000 per jaar." Aangaande uw vragen over directe en indirecte schade merken wij het volgende op. Met de bewoording in de Arbit wordt dit onderscheid, wat ook in de wet niet voorkomt, juist bewust gemeden. De schade zal per geval worden beoordeeld op basis van deze voorwaarden en de wettelijke bepalingen hieromtrent. Het artikel zal dan ook hierop niet worden aangepast.
23	Bijlage 6	18	Artikel 26.1	26.1 Partijen aanvaarden over en weer slechts wettelijke verplichtingen tot schadevergoeding voor zover dat uit dit artikel en de navolgende artikelen blijkt.	Zie antwoord NVI vraag 22

24	Bijlage 6	18	Artikel 26.2	26. 2 Partijen zijn aansprakelijk voor de door de andere partij geleden directe schade indien de aanspraken zijn ontstaan:• ten gevolge van een toerekenbaar tekortschieten in de nakoming van een of meerdere verplichtingen in haar verplichtingen jegens de andere partij; • ten gevolge van een buitencontractueel toerekenbaar handelen of nalaten bij de werkzaamheden die de andere partij haar medewerkers en/of haar onderaannemers verricht ter uitvoering van deze Overeenkomst.	Zie antwoord NVI vraag 22
25	Bijlage 6	18	Artikel 26.3	26.3 Aansprakelijkheid van Partijen voor indirecte schade, daaronder begrepen gevolgschade, gederfde winst, gemiste besparingen, verlies van gegevens, gegevensbestanden en schade door bedrijfsstagnatie, is nadrukkelijk uitgesloten.	Zie antwoord NVI vraag 22
26	Bijlage 6	18	Artikel 26.4	26.4 Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op vrijwaring.	Wij kunnen hierin niet meegaan in uw voorstel. De beperking uit artikel c is inherent aan de vrijwaring die hieromtrent geldt. Het bepaalde onder d. betreft de mogelijkheid om eventueel opgelegde boetes door te kunnen leggen (natuurlijk ervan uitgaande dat de Wederpartij in dat geval ook de (toerekenbare) daadwerkelijke overtreding heeft begaan.
27	Bijlage 6	18	Artikel 26.5	26.5 De Partij die toerekenbaar tekortschiet in de nakoming van zijn verplichtingen is tegenover de andere Partij uitsluitend aansprakelijk voor de door de andere Partij geleden of te lijden directe schade.	Nee, dit zijn verplichtingen die volledig voor rekening en risico komen van de Wederpartij.

28	Bijlage 6	18	Artikel 26.6	26.6 De hierboven bedoelde aansprakelijkheid voor directe schade is, per gebeurtenis, beperkt tot een bedrag van € 1.000.000, - per gebeurtenis, waarbij een reeks van samenhangende gebeurtenissen aangemerkt zal worden als één gebeurtenis, zulks met een maximum van € 2.000.000, - per kalenderjaar. Onder directe schade wordt uitsluitend verstaan: • schade aan Producten en functies, waaronder in elk geval verstaan wordt: materiële beschadiging, gebrekkig of niet functioneren, verminderde betrouwbaarheid en verhoogde storingsgevoeligheid; • schade aan andere eigendommen van de andere partij en/of derden; • schade ten gevolge van dood of lichamelijk letsel; • kosten van noodzakelijke wijzigingen c.q. veranderingen in Producten, specificaties, materialen of documentatie, aangebracht ter beperking danwel herstel van schade; • redelijke kosten van noodvoorzieningen, zoals het uitwijken naar andere systemen of het inhuren van derden; • redelijke kosten gemaakt ter voorkoming of beperking van directe schade, die als gevolg van de gebeurtenis waarop de aansprakelijkheid berust, mocht worden verwacht;	Zie antwoord NVI vraag 22
----	-----------	----	--------------	---	---------------------------

29	Bijlage 6	25	ARBIT 2022, Artikel 43. Aard en inhoud van het Gebruiksrecht, 43.1.Leverancier verleent aan Opdrachtgever met inachtneming van de Voorwaarden, een eeuwigdurend en onherroepelijk Gebruiksrecht op de Standaardprogrammatuur alsmede op Nieuwe versies indien Opdrachtgever is gerechtigd tot de ontvangst daarvan. Het Gebruiksrecht omvat geen overdracht door Leverancier aan Opdrachtgever van octrooi-, auteurs- of merkenrechten op de betreffende Standaardprogrammatuur 43.2.In het Gebruiksrecht is, zonder dat Opdrachtgever daarvoor enige additionele vergoeding verschuldigd is, in ieder geval begrepen:a.het recht om alle voor Opdrachtgever toegankelijke functionaliteiten van de Standaardprogrammatuur te gebruiken ook als die niet in de Documentatie staan vermeld;b.het recht om kopieën van de Standaardprogrammatuur te vervaardigen, op te slaan, regelmatig te testen en 'hot standby' te houden voor het geval van een calamiteit;c.het recht om de Standaardprogrammatuur voor test en ontwikkeldoelinden te gebruiken;d.het recht om de Standaardprogrammatuur zonder enige beperking of begrenzing met betrekking tot plek, apparatuur, tijdsduur of anderszins te gebruiken waaronder begrepen het gebruik daarvan door derden ten behoeve van Opdrachtgever. 43.3.Opdrachtgever mag kopieën van de Standaardprogrammatuur vervaardigen en in gebruik nemen zo vaak hij dat voor zijn bedrijfsvoering nodig oordeelt. Als hij daartoe overgaat en om die reden een additionele betaling aan Leverancier verschuldigd is, deelt hij dat	In het geval Standaardprogrammatuur van derden is, gelden de (standaard) licentievoorwaarden van die derde partijen. Inschrijver kan hier niet van afwijken	Zie het bepaalde in artikel 11 van de overeenkomst. Hierin staat duidelijk uitgelegd op welke wijze voorwaarden al dan niet van toepassing kunnen worden verklaard en wat hieromtrent van de Wederpartij wordt verwacht. Wij maken u erop attent dat het eenvoudig doorleggen van licentievoorwaarden van een uiteindelijk rechthebbende onvoldoende is. U zult moeten onderzoeken over de licentievoorwaarden niet strijdig zijn in relatie tot hetgeen wij door middel van deze aanbesteding uitvragen. Het door ons beoogde gebruik staat hierbij voorop. Dit mag niet door eventuele voorwaarden worden ingeperkt.
30	Bijlage 2	Artikel 5		Gezien het gevraagde portfolio en de beoogde duur van de overeenkomst (12 jaar), hoe kijkt de Opdrachtgever aan tegen nieuwe technologische ontwikkelingen? Kunt u aangeven of er ruimte is in de overeenkomst om innovatie toe te passen op de gevraagd dienstverlening waarbij functioneel de dienstverlening gelijkwaardig blijft.	Ja, die ruimte is er, uiteraard altijd in overleg met Opdrachtgever. De scope en de reikwijdte van de aanbesteding zijn en blijven onveranderd. Eventuele wijzigingen moeten daarbinnen passen en eveneens binnen de (beperkte) mogelijkheden binnen de Aanbestedingswet.

31	Bijlage 2	Artikel 5		Gezien het gevraagde portfolio en de beoogde duur van de overeenkomst (12 jaar) is het mogelijk dat er een verandering in normenkaders en/of wet- en regelgeving plaats vindt. Inschrijver neemt het standpunt in dat de Opdrachtgever zich conformeerd aan deze veranderingen.	Het betreft hier een overeenkomst van 4 jaar met optionele verlengingen van 8x één jaar. Indien zich toch veranderingen voordoen dan zal er gekeken worden welke invloed deze veranderingen hebben op hetgeen binnen deze Aanbesteding valt. Er zal dan ook gekeken hoe hier mee omgegaan zal worden en de Aanbestedende Dienst zal in overleg treden met de Opdrachtnemer(s). Het valt niet uit te sluiten dat als de wijziging(en) een dermate grote impact heeft/hebben op hetgeen uitgevraagd is in de Aanbesteding, de (resterende) optionele jaren niet zullen worden gelicht. De Overeenkomst zal dan bij eerst aandiende mogelijkheid worden beëindigd. Een voorbeeld hiervan is terug te vinden in Paragraaf 2.2 Beschrijvend Document. De scope en de reikwijdte van de aanbesteding zijn en blijven onveranderd. Eventuele wijzigingen moeten daarbinnen passen en eveneens binnen de (beperkte) mogelijkheden binnen de Aanbestedingswet.
----	-----------	-----------	--	---	---

32	Bijlage 2	Artikel 11	Art. 11.3. De voor het gebruik van de prestatie vereiste acceptatie van algemene of bijzondere voorwaarden, zoals bijvoorbeeld bij “shrink-wrap”- en “click-wrap” licenties, bindt Opdrachtgever niet. Wederpartij vrijwaart Opdrachtgever dat dergelijke acceptaties niet leiden tot enige beperking op het Overeengekomen gebruik	Deze bepaling gaat voorbij aan de realiteit dat voor het gebruik van (standaard)software van derde rechthebbenden acceptatie van de voor deze software geldende standaardvoorwaarden noodzakelijk is (via aan EULA). Aanbieder is niet de rechthebbende van deze software en kan de toepasselijkheid van de standaard gebruiksvoorwaarden ook niet uitsluiten. Gebruik vereist acceptatie. Het kan ook niet zijn dat u van aanbidders eist dat meer- of andere rechten verschaft worden dan verschaft worden door de rechthebbende(n). Aanbidders kunnen niet anders dan stellen dat de software voldoet aan de eisen zoals die in de uitvraag staan. De gebruiksvoorwaarden zullen geaccepteerd moeten worden, waarna een directe contractuele band ontstaat tussen de rechthebbende (zoals Microsoft of Cisco etc) en de gebruiker. U kunt stellen dat de overeenkomst tussen u en de gegunde partij boven deze standaardvoorwaarden gaat, doch dat heeft geen zelfstandige waarde. Gegadigden hebben geen invloed op de gebruiksvoorwaarden, hetgeen dan ook betekent dat zij geen invloed hebben op deze contractuele verhoudingen. Partijen accepteren dagelijks standaard gebruiksvoorwaarden zonder daarover na te denken of daar enig nadeel van te ondervinden; dit is hier exact hetzelfde. Kunt u instemmen met verwijdering van dit artikellid?	Zie het antwoord op vraag 23.
33	Bijlage I Rechtsgeldige ondertekening	27	5.10.1.	Als kleine aanvulling: Bijlage I staat niet vermeld in de tabel "Gevraagde documenten" bij inschrijving. (Wel genoemd als noodzakelijk document in andere paragrafen)	Dank, dit is correct, deze Bijlage I dient ook meegeleverd te worden bij Inschrijving.
34	Bijlage II UEA	n.v.t.	n.v.t.	Kunt u, i.v.m. (mede)beantwoording door een niet-Nederlandstalige partij, ook een Engelstalige UEA (=ESPD) ter beschikking stellen?	Deze is bijgesloten als Bijlage IUC23-023_BIJLAGE IIb - Uniform Europees Aanbestedingsdocument Engels
35	Bijlage VII Conformiteitenlijst	n.v.t.	n.v.t.	Kunt u, i.v.m. de praktische invulbaarheid, een Word-versie van Bijlage VII ter beschikking stellen? (Betreffende PDF heeft geen invulvelden).	Deze is aanvullend bijgesloten in Word en PDF als Bijlage: IUC23-023_BIJLAGE VII - Conformiteitenlijst v1.1

36	Bijlage III verklaring sancties Rusland	n.v.t.	n.v.t.	Kunt u bevestigen dat Bijlage III in een zgn. hulp- / beroep-op-derde-constructie ook door deze Derde dient te worden ondertekend? Zo ja, kunt u, i.v.m. (mede)beantwoording door een niet-Nederlandstalige partij, ook een Engelstalige verklaring ter beschikking stellen? (Merk op: er wordt ook verwezen naar Bijlage III als zijnde de verklaring Gelieerde Rechtspersonen. Deze is, ons inziens, niet bijgevoegd bij de documentatie.)	Bijlage III is een verschrijving, u dient hier Bijlage IV te lezen. Nee, zie ook VE 2 Beschrijvend Document, het is aan u deze zelf te vertalen.
37	Beschrijvend document	2 & 9	2.2 & 2.4	U geeft aan dat de Opdracht wordt aangegaan voor 4 jaar met 8 maal de mogelijkheid tot verlenging voor een periode van 1 jaar. Tevens geeft u aan dat de opdracht een verwachte waarde heeft van € 900.000,-. Kunt u aangeven op hoeveel jaar deze opdrachtwaarde is gebaseerd?	Deze is gebaseerd op 12 jaar: 4 jaar met 8 maal 1 optie jaar. Deze informatie is terug te lezen in paragraaf 2.2 en 2.4 van het Beschrijvend document. De waarde van de opdracht is exclusief de indexeringsmogelijkheid, zoals genoemd in paragraaf 7.4 van bijlage IUC23-023_BIJLAGE A - Specificatie van de opdracht.
38	Beschrijvend document	9 & 18	2.4 & 4.2.1.	U geeft aan te werken met een referentiewaarde/vergelijkingswaarde van € 90.000,- (looptijd 1 jaar). Kunt u aangeven hoe u, op basis van deze referentiewaarde, komt tot een verwachte opdrachtwaarde van € 900.000,-?	Deze is onder andere tot stand gekomen op basis van het huidige tarief dat Aanbestedende Dienst betaalt.
39	Beschrijvend document	9	2.4	Kunt u aangeven wat u bedoelt met "inclusief alle daarbij eventueel benodigde authenticatiemiddelen"? Zijn wij correct als wij dit interpreteren als de authenticatiemiddelen die de Opdrachtnemer ter beschikking stelt om veilige toegang te waarborgen tot het aanvraagportaal voor certificaten?	Ja, dat is juist.
40	Beschrijvend document	10	2.4.2.	U geeft aan te streven naar een gelijkwaardige verdeling van te leveren certificaten door beide contractpartijen, maar geeft ook aan dit nog niet te kunnen bevestigen. Dit maakt dat u, bvb omwille van een prijsverschil, de vrijheid heeft overwegend bij één contactpartij te beleggen. E.e.a. zou betekenen dat de andere partij in theorie alleen verplichtingen heeft, maar geen voldoende gelegenheid heeft hier omzet tegenover te zetten. Het lijkt ons, i.v.m. het kunnen maken van een goede tender-inschatting, redelijk dat u hier vooraf een uitspraak over doet. Kunt u deze geven?	Zoals aangegeven mag u er gevoeglijk vanuit gaan dat deze verdeling zo evenredig mogelijk gedaan wordt. Deze verplichting heeft de Aanbestedende dienst niet alleen op grond van de wet, maar ook de maken de Aanbestedingsstukken deel uit van de te sluiten Overeenkomst.

41	Beschrijvend document	26	5.8	Kunt u bevestigen dat de anonimisering van de beantwoording van de Wensen voor alle wensen geldt en niet alleen voor Wens 14 (zoals expliciet vermeld in Bijlage IXb)? Als context: het komt ons wat vreemd over dat de beschrijving van de dienstverlening die wij beogen te leveren anoniem moet. Zeker omdat dergelijk beantwoording vertrouwelijk door de Belastingdienst zal worden behandeld.	Dat kunnen wij bevestigen
42	Bijlage IXa	2	Wens 4	Kunt u aangeven hoe er geantwoord moet worden (en hoe er gescoord wordt) als er überhaupt geen devices gebruikt hoeven te worden? (Lees: het antwoord is niet Ja en is niet Nee)	Dan antwoord u met "Nee" zie ook antwoord NVI vraag 17
43	Bijlage IXb & Bijlage A Specificatie van de opdracht	7 & 11	Wens 14 & Hoofdstuk 5	U refereert (bij Wens 14) naar de "6 bovengenoemde thema's". Kunt u aangeven welke thema's u bedoelt? Voor de goede orde: in Bijlage A, hfdst 5 spreekt u wel van "thema's" maar dat zijn er ons inziens 5 (5.1. - 5.5.)?	U kunt uitgaan van de thema's zoals genoemd in Bijlage A: hoofdstuk 5 (5.1 tot en met 5.4). Het staat u vrij ook extra thema's te benoemen, zoals bijvoorbeeld de thema's social return en diversiteit en inclusie. Zie hiervoor ook de verwijzing in de wens naar de site van PIANNo waar wel de 6 thema's worden belicht.
44	Bijlage A Specificatie van de opdracht	12	5.5.	In relatie tot de voorgaande vraag; refereert u hier naar de beantwoording die de Opdrachtnemer bij Wens 14 moet geven?	Ja zie ook antwoord NVI vraag 37.
45	Bijlage VII Conformiteitenlijst	3,5,6	UE.1, UE.17, UE.22	Kunt u aangeven hoe u met deze eisen wilt omgaan in de context van het feit dat een wereldwijd vertrouwde CA per definitie reeds aan zeer stringente eisen moet voldoen en dat individuele test/scan/audit verzoeken van gebruikers daar wellicht geen lijn mee houden?	Zie hiervoor de antwoorden op NVI vraag 2,9 en 11.